
ΣΟΦΙΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ
ΜΟΥΣΕΙΑ: ΜΙΑ ΒΟΛΤΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟ, ΜΕ ΛΙΓΑ ΚΛΙΚ.

Ακολουθεί μια διδακτική πρόταση που αφορά τη διδασκαλία συγκεκριμένης διδακτικής ενότητας (νεοελληνική γλώσσα, Α' Γυμνασίου) στο εργαστήριο των ηλεκτρονικών υπολογιστών¹.

1.Επιλογή της ενότητας

Η συγκεκριμένη ενότητα στηρίζεται στην παραγωγή λόγου, με αφορμή δεδομένο εικαστικό υλικό. Το εικαστικό υλικό που προσφέρει το σχολικό βιβλίο στην επιλεγμένη ενότητα (Νεοελληνική Γλώσσα, τεύχος Α', μέρος Δ', έκφραση έκθεση με θέμα: τα μουσεία) εκτιμάται ως αρκετά περιορισμένο σε σύγκριση με τις αντίστοιχες δυνατότητες που μας παρέχουν οι ΤΠΕ (εικονικά μουσεία, τρισδιάστατες αναπαραστάσεις αρχαιολογικών χώρων, ψηφιοποιημένοι πίνακες, υψηλή απόδοση των χρωμάτων, κ.τ.λ.).

2.Διδακτικοί στόχοι

2.1Γενικοί στόχοι του μαθήματος² :

2.1.1.Να ασκηθούν οι μαθητές/τριες στο να επιλέγουν και να χρησιμοποιούν διαφορετικά επίπεδα λόγου, ανάλογα με το επικοινωνιακό πλαίσιο.

2.1.2.Να εκτιμήσουν οι μαθητές/τριες την αξία του διαλόγου: να ασκηθούν στην ανταλλαγή, καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση των διαφόρων απόψεων.

2.1.3.Επιδιώκεται η διεύρυνση του λεξιλογίου των μαθητών/τριων. Γι' αυτό το λόγο προϋποτίθεται και η συστηματικότερη χρήση των (ηλεκτρονικών) λεξικών στη γλωσσική διδασκαλία.

2.1.4.Να μπορούν οι μαθητές/τριες να συγκεντρώνουν στοιχεία και πληροφορίες από διάφορες πηγές (γραπτές ή προφορικές), να τις επεξεργάζονται και, τέλος, να συνθέτουν μια εργασία, στην οποία να εκφράζουν και να τεκμηριώνουν τις δικές τους απόψεις και ιδέες.

2.1.5.Να εξοικειωθούν οι μαθητές/τριες με τον επεξεργαστή κειμένου, ώστε να μπορούν να διαβάζουν και να γράφουν κείμενα στον η/υ.

2.1.6.Να συνδεθεί η παραγωγή λόγου με τη δραματοποίηση, ώστε οι μαθητές/τριες να εξοικειώνονται με τη χρήση της γλώσσας σε ποικίλους ρόλους και καταστάσεις της ζωής.

¹ Η συγκεκριμένη διδασκαλία σχεδιάστηκε από την υπογραφόμενη και πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της ενδοσχολικής επιμόρφωσης 2001-2002 στο Γυμνάσιο Μαλακιοπής (διδάσκουσες: Πασχαλιά Καρούδα και Φωτεινή Καραλίδου) και στο 14^ο Γυμνάσιο Θεσσαλονίκης (διδάσκουσες: Ντίνα Χατζηπαντελή, Σταυρούλα Φοίτου)

2.1.7. Να αναπτυχθεί με τις εργασίες πνεύμα συνεργασίας και ομαδικότητας.

2.2.Ειδικοί στόχοι:

2.2.1.Εξοικείωση με τα ηλεκτρονικά λεξικά και τη χρήση τους (ερμηνεία και ετυμολογία συγκεκριμένων όρων, αναζήτηση λέξεων, χρήση πολλών ηλεκτρονικών λεξικών ταυτόχρονα).

2.2.2.Εξοικείωση με το λεξιλόγιο της διδακτικής ενότητας μέσα από την παρατήρηση συγκεκριμένων έργων και διαφορετικών «τρόπων» εικαστικής αναπαράστασης.

2.2.3.Άσκηση στην παραγωγή προσχεδιασμένου προφορικού λόγου, συνεχούς γραπτού λόγου και σημειώσεων, με αφορμή την «ανάγνωση» ορισμένων πινάκων.

2.2.4.Εξοικείωση με μηχανές αναζήτησης εικαστικού υλικού.

2.2.5.Άσκηση στην επιλογή, τον έλεγχο και την εκτίμηση του επιλεγμένου υλικού.

2.2.6.Άσκηση στην περιγραφή εικαστικού αντικειμένου: Ζητείται από τους «οπτικά προσανατολισμένους» μαθητές να παράγουν συγκροτημένο γραπτό και προφορικό λόγο σε δοσμένο επικοινωνιακό πλαίσιο. Με τον τρόπο αυτόν, καλλιεργούν ένα είδος εικαστικής/καλλιτεχνικής προπαίδειας. Μια τέτοιου είδους προσέγγιση του διδακτικού αντικειμένου προαπαιτεί έναν ειδικό τύπο «ανάγνωσης» του οπτικού σήματος, αυξημένες ικανότητες παρατήρησης και κριτικής-αισθητικής επεξεργασίας του οπτικού σήματος.

2.2.7.Άσκηση στη χρήση του επεξεργαστή κειμένου κατά την παραγωγή συνεχούς γραπτού λόγου και σημειώσεων.

3. Διαθεματική προσέγγιση

Η συγκεκριμένη ενότητα προσφέρεται για μια διδακτική προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη της ποικιλία επιμέρους αντικειμένων: νεοελληνική γλώσσα, ιστορία, ιστορία της τέχνης, τοπική ιστορία, αισθητική αγωγή. Μια τέτοιου είδους πολυπρισματική προσέγγιση θα μπορούσε να ευνοηθεί με τη συνεργασία του φιλόλογου της τάξης με τον καθηγητή της αισθητικής αγωγής.

4. Τεχνολογικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται

4.1.Λογισμικό παρουσίασης (powerpoint)

4.2.Διαδίκτυο (ιστοσελίδες, δικτυακοί τόποι και μηχανές αναζήτησης με εικαστικό περιεχόμενο)

4.3.Επεξεργαστής κειμένου

5. Χρονοδιάγραμμα

5.1.Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να ολοκληρωθούν στο πλαίσιο ενός διδακτικού τριώρου. Σημειώνεται η δυνατότητα να μετατεθεί η παραγωγή συνεχούς

² βλ.Προγράμματα Σπουδών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, Γλώσσα-Ιστορία, ΥΠΕΠΘ 2002, σσ.55-56

γραπτού λόγου στο σπίτι, αφού πρώτα οι μαθητές/μαθήτριες ολοκληρώσουν την προετοιμασία του θέματος στο εργαστήριο.

5.2. Μια προϋπόθεση: αν μετράμε το σχολικό χρόνο με το χρονόμετρο – κι αυτό συχνά μας επιβάλλεται από τη διδακτέα ύλη και το βραχνά της- τέτοιες προσπάθειες δεν ευοδώνονται. Στην περίπτωση που οι μαθητές εργάζονται ομαδικά, διερευνούν μόνοι τους το αντικείμενο και παράγουν σκέψη και λόγο δικό τους, ο σχολικός χρόνος που απαιτείται είναι μεγαλύτερος. Η χρήση του εργαστηρίου των η/υ για τη διδασκαλία αντικειμένων διαφορετικών από αυτό της πληροφορικής σημαίνει «απώλεια χρόνου», με τη συμβατική έννοια του όρου. Όμως ό,τι χάνω σε απόλυτους αριθμούς το κερδίζω σε εμπάθυνση. Οι μαθητές ερευνούν τις πηγές, τις επεξεργάζονται και τις κρίνουν, μαθαίνουν να συνεργάζονται, αυτοδιορθώνονται. Το πιο σημαντικό: συμμετέχουν στην παραγωγή της γνώσης.

Τεχνολογία χρησιμοποιούμε ήδη στη διδασκαλία μας. Χαρτί και μολύβι, πίνακα και κιμωλία. Μόνο που πρόκειται για τεχνολογία πολυχρησιμοποιημένη και γι' αυτό το λόγο «διαφανή». Το ίδιο μπορεί να συμβεί και με τους υπολογιστές. Ίσως κάποιοι από εμάς να είμαστε παρόντες και να το δούμε.

ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

A. Αρχαιολογικά Μουσεία

1. Διάβασε τη σημασία και την ετυμολογία της λέξης «μουσείο» και σκέψου...

Πώς και γιατί η λέξη πήρε τη μεταφορική σημασία της;

Τι σχέση έχει το Μουσείο με τις Μούσες;

Τι διαδρομή ακολούθησε η λέξη μέχρι να πάρει τη σημερινή σημασία της; Πώς εξηγείς αυτή τη διαδρομή;

Ιταλία / Γαλλία < Ρώμη < αρχαία Ελλάδα...

2. Δες προσεκτικά τις τοιχογραφίες που ακολουθούν. Συζήτησε με τους συμμαθητές σου:

Την ετυμολογία και τη σημασία της λέξης «τοιχογραφία».

Από πού αντλούν οι ζωγράφοι τα θέματά τους;

Τι χρώματα χρησιμοποιούν; Από τι υλικά τα κατασκευάζουν;

Αν συναντούσες τις ακόλουθες τοιχογραφίες στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, χωρίς συνοδευτική λεζάντα, θα μπορούσες να διατυπώσεις κάποια υπόθεση για τον τόπο της προέλευσής τους; Ποια στοιχεία θα σε βοηθούσαν σ' αυτό;

B. Βυζαντινά μουσεία

Τοιχογραφίες και μωσαϊκά

Οι τοιχογραφίες και τα μωσαϊκά χρησιμοποιούνται για τη διακόσμηση τοίχων· σε τι διαφέρουν όμως;

Πώς αλλιώς λέγεται το μωσαϊκό;

Ποιο από τα δύο είδη μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για τη διακόσμηση δαπέδων;

Για να απαντήσεις, σύγκρινε τις τοιχογραφίες που είδες με τα μωσαϊκά που ακολουθούν

Η λέξη μωσαϊκό προέρχεται από την λατινική λέξη musicus (= καλλιτεχνικός, των Μουσών), η οποία με τη σειρά της προέρχεται από την ελληνική λέξη Μούσα. Μπορείς να ερμηνεύσεις, με βάση όσα ξέρεις για τις Μούσες, την προέλευση της λέξης;

Γ. Προτομή και ανδριάντας

Η προτομή και ο ανδριάντας είναι και τα δύο είδη γλυπτών. Ποια είναι η διαφορά τους; Για να απαντήσεις, κοίταξε προσεκτικά τις διαφάνειες που ακολουθούν

Δραστηριότητες

1. Ελληνικοί θησαυροί σε ξένα μουσεία

Συζήτησε με τους συμμαθητές σου για τα έργα τέχνης που βρίσκονται σε ξένα μουσεία

Συμπληρωματικά, μπορεί να γίνει αναφορά στο επίκαιρο θέμα των Μαρμάρων του Παρθενώνα

Μπορείς να επισκεφθείς το δικτυακό τόπο του Υπουργείου Πολιτισμού, που είναι αφιερωμένος σ' αυτό το θέμα:

http://www.culture.gr/6/68/682/index_gr.html

Καθώς και τις διευθύνσεις

<http://www.damon.gr/marmara>

<http://www.greece.org/parthenon/marmara/index.htm>

Για να δεις τα αντεπιχειρήματα των Βρετανών για την «καταστροφική» συντήρηση των μαρμάρων από τους Έλληνες το 1938 και την απόκτησή τους από τον Λόρδο Έλγιν και το Βρετανικό Κοινοβούλιο

<http://www.thebritishmuseum.ac.uk/> → κλικ στο “Explore (our collections)” → κλικ στο “Compass” → “Continue into Compass” → Αν στο ενεργό πεδίο “Quick Search” της μηχανής αναζήτησης, πληκτρολογήσεις «Parthenon», θα εμφανιστούν φωτογραφίες των γλυπτών του Παρθενώνα και σχετικές πληροφορίες.

Σχηματίστε τρεις ομάδες, κρατήστε σημειώσεις και προετοιμαστείτε για μια «συζήτηση στρογγυλής τραπέζης»:

Η πρώτη ομάδα εκπροσωπεί την ελληνική αντιπροσωπία. Παρουσιάζει τα επιχειρήματά της για την επιστροφή των Μαρμάρων του Παρθενώνα στη χώρα, από την οποία αφαιρέθηκαν.

Η δεύτερη εκπροσωπεί τη βρετανική αντιπροσωπία. Παρουσιάζει τα επιχειρήματά της για τη φύλαξη των Ελγινείων στο Βρετανικό Μουσείο.

Η τρίτη ομάδα αναλαμβάνει το ρόλο του παρατηρητή και του εκτιμητή. Παρακολουθεί προσεκτικά τις άλλες δύο ομάδες και καταγράφει τα επιχειρήματά τους. Στο τέλος διατυπώνει την κρίση της και εκδίδει ψήφισμα.

2. Η «κιβωτός» του πολιτισμού

Αν υποθέσουμε ότι η παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά κινδυνεύει από αφανισμό και ότι μπορούν να σωθούν μόνο πέντε μνημεία (αρχαιολογικά ευρήματα, πίνακες, ιστορικά κειμήλια κ.τ.λ.). Ποια θα αποφάσιζες να διασώσεις και γιατί; Δικαιολόγησε την επιλογή σου.

3. Με δικά σου λόγια

Διάλεξε ένα από τα εκθέματα που είδες και περιγράψε το, τονίζοντας το χαρακτηριστικό που σου έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση.

4. Σκέψεις και συμπεράσματα

Συζήτησε με τους συμμαθητές σου:

Για ποιους λόγους οι άνθρωποι φτιάχνουν μουσεία; Τι βάζουν εκεί;

Ποιοι επισκέπτονται τα μουσεία;

Τι σημαίνει η φράση «παγκόσμια κληρονομιά»; Μπορείς να δώσεις ένα παράδειγμα;

5. Είσαι ξεναγός

Με αφορμή ένα πρόγραμμα ανταλλαγών, έχει επισκεφθεί το σχολείο σας μια ομάδα γάλλων, άγγλων και σουηδών μαθητών. Το τμήμα σας έχει αναλάβει να τους ξεναγήσει σε ένα από τα μουσεία της πόλης.

Ποιο μουσείο θα διαλέξετε και γιατί;

Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το σημαντικότερο έκθεμα στο συγκεκριμένο μουσείο;

Σημειώστε στο χάρτη της πόλης τη διαδρομή που θα ακολουθήσετε.